

<p>Натрієва соль дихлорізоціану рової кислоти (Жавель-Клейд)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Бактерицид, віруліцид, туберкулоцид, фунгіцид, спороцид • Ефективний при низьких та високих температурах • Ефективний в низьких концентраціях (0,06 – 0,08%) • Застосовується на всіх етапах та при всіх видах дезінфекції • Дозволено застосовувати у присутності тварин • Час контакту 60 хвилин • Низька корозійна активність • IV клас небезпеки в умовах інгаляційної дії та при нанесенні на шкіру, не має сенсibilізуючої дії, кумулятивних властивостей • Точне дозування • Ціна 1кг=252 грн. • Обробка 1м² = 3,4 коп
--	---

Висновки:

Дезінфектант Жавель-Клейд відповідає сучасним вимогам, економічно ефективний і може бути використаний у виробничих умовах, що сприятиме розвитку екологобезпечних технологій виробництва, забезпечить отримання високоякісної тваринницької продукції, покращить стан довкілля у місцях функціонування промислових тваринницьких господарств.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Маменко О.М. Екологічні аспекти виробництва продуктів тваринництва /О.М. Масенко // Вісник аграрної науки журн. – 2007. – №4. – С. 30-35
2. Сахацкий И.Н. Дезинфицирующие средства для птицеводства: сравнительная эффективность / И.Н. Сахацкий Птахівництво. – 2004. – Вип. 55. – С.559-569.
3. Скворцов Е.К. Бактерицидные свойства поверхностно-активных, аммониевых солей в ряду холинхлорида с длинноцепочечными алкосиметильными радикалами при азоте/ Е.К. Скворцов, А.Г.Нехорошева // Проблемы дезинфекции и стерилизации. – Сб. науч. трудов - М., 1992.: Вып. 22. – С. 27-35

УДК: 619:618:577:616.15:618.11-006

ЗМІНИ БІОХІМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ СИРОВАТКИ КРОВІ ТА РІДИНИ ФОЛІКУЛЯРНИХ І ЛЮТЕЇНОВИХ КІСТ

Гребеник Н.П., Харенко М.І.

Постановка проблеми у загальному вигляді. У сучасних умовах ведення свинарства виникла гостра необхідність пошуку методів забезпечення високої відтворної здатності свиноматок і плідників протягом усього періоду їх продуктивного використання [1].

Серед причин, що призводять до неплідності самок сільськогосподарських тварин, слід відмітити порушення регуляції функції яєчників з боку гіпоталамо-гіпофізарної системи. Однією з причин порушення є утворення кіст яєчників [2, 3].

Аналіз існуючих досліджень і публікацій. При відносно добрих умовах годівлі і утримання спостерігається низька плодючість: у 30% свиноматок причиною симптоматичної неплідності є кістозне ураження яєчників. В інших повідомленнях зазначається, що при ректальному дослідженні 147 свиноматок у віці 1-6 років, від яких протягом 1-2 років не отримували приплоду, у 50% тварин виявляли різні форми ендометриту, кістозні зміни яйцепроводів, яєчників і матки [4]. За повідомленнями Мороза І.Г. (1970) кісти фолікулярного походження у свиноматок діагностували в 63% випадків, а лютеїнові - в 37% [5]. Патологія органів статеві системи свиноматок характеризується зміною деяких біохімічних показників їх крові.

Існує тісний зв'язок процесів метаболізму хімічних речовин, що забезпечують білковий, ліпідний, вуглеводний, водно-мінеральний, вітамінний обміни в організмі, ферментів, що каталізують усі хімічні процеси, і гормонів, котрі виконують регуляторну функцію[6].

Визначення біохімічних показників дозволяє отримати повне уявлення про характер порушення обмінних процесів при кістозному ураженні яєчників.

Мета нашої роботи полягала у вивченні в порівняльному аспекті змін біохімічних показників сироватки крові свиноматок з фолікулярними і лютеїновими кістами та свиноматок без кіст, а також рідини фолікулярних і лютеїнових кіст та нормальних фолікулів.

Матеріал і методи дослідження. Дослідження проводили в спецгоспі з виробництва свинини ТОВ «Ряснянське» Краснопілляського району та в умовах м'ясокомбінатів Сумської області.

Для проведення біохімічних досліджень кров відбирали з краніальної порожнистої вени за допомогою голки 1,2×100 мм. Зразки крові відбирали від клінічно здорових тварин та свиноматок з фолікулярними і лютеїновими кістами, після їх вибракування та попереднього ректального дослідження. Відібрану кров центрифугували при 3000 об. протягом 15хв. для одержання сироватки крові, яку потім заморожували.

На м'ясокомбінаті відбирали рідину з фолікулярних і лютеїнових кіст та фолікулів на різних стадіях їх розвитку. Голкою відсмоктували рідину з фолікулів і заморожували.

Визначення біохімічних показників сироватки крові фолікулярних і лютеїнових кіст та рідини з нормальних і кістозних фолікулів свиноматок проводили в умовах лабораторії Сумської міської клінічної лікарні №1 згідно з інструкціями, розробленими для клініко-діагностичних і біохімічних лабораторій та виконання науково-дослідницької роботи.

Результати дослідження. Результати проведених нами досліджень показали (табл. 1), що в сироватці крові свиноматок контрольної групи рівень загального білку ($81,8 \pm 3,07$ г/л) істотно не відрізнявся від показника тварин з фолікулярними кістами яєчників ($81,5 \pm 3,05$ г/л), а у свиноматок з лютеїновими кістами був на 11 % нижчим і становив $72,8 \pm 2,73$ г/л. Також у свиноматок з кістами відмічали зниження рівня глюкози в сироватці крові ($2,31 \pm 0,11$ ммоль/л з фолікулярними, $2,6 \pm 0,21$ ммоль/л з лютеїновими, проти $3,75 \pm 0,28$ в контрольній групі); вміст альбумінів – з лютеїновими ($28,7 \pm 1,71$ г/л), з фолікулярними кістами ($35,3 \pm 1,83$ г/л), в порівнянні з групою без кіст ($36,2 \pm 1,99$ г/л). Рівень холестеролу в сироватці крові знаходився в межах норми ($1,68 \pm 0,08$ ммоль/л з фолікулярними кістами, $2,23 \pm 0,11$ з лютеїновими, $2,2 \pm 0,18$ у групі тварин без кіст).

Вміст β -ліпопротеїдів у крові свиноматок з фолікулярними кістами становив $13,7 \pm 0,45$ г/л, що в 1,3 рази нижче, ніж в групі контрольних тварин, а у свиноматок з лютеїновими кістами – $23,7 \pm 1,3$ г/л, що у 1,4 рази більше ніж у тварин без кіст ($17,45 \pm 1,09$ г/л).

Показник тимолової проби у групі тварин з фолікулярними кістами був у 1,2 рази, а з лютеїновими у 1,4 рази менше, ніж у контрольній групі ($2,24 \pm 0,15$ од S-H).

Вміст амінотрансферази істотно не різнився по групах. Показник АлАТ в сироватці крові свиноматок без кіст становив $38,9 \pm 3,12$ Од/л, з фолікулярними кістами ($38,6 \pm 2,86$), з лютеїновими $39,7 \pm 3,09$. Вміст АсАТ контрольної групи дорівнював $41,6 \pm 3,28$ Од/л, з фолікулярними кістами – $38,7 \pm 3,1$, з лютеїновими – $46,3 \pm 3,25$.

Динаміка біохімічних показників сироватки крові свиноматок при фолікулярних і лютеїнових кістах яєчників ($M \pm m$; $n=10$)

Біохімічні показники	Фолікулярна кіста	Лютеїнова кіста	Контрольна група без кіст
Загальний білок, (г/л)	81,5±3,05	72,8±2,73 *	81,8±3,07
Глюкоза, (ммоль/л)	2,31±0,11 ***	2,6±0,21 **	3,75±0,28
Альбуміни, (г/л)	35,3±1,83	28,7±1,71 **	36,2±1,99
Холестерол, (ммоль/л)	1,68±0,08 *	2,23±0,11	2,2±0,18
β -ліпопротеїди, (г/л)	13,7±0,45 **	23,7±1,3 **	17,45±1,09
Серомукоїди, (ммоль/л)	1,51±0,1	1,62±0,12	1,39±0,12
Тимолова проба, (од S-H)	1,81±0,14 *	1,63±0,11 **	2,24±0,15
АлАТ, (Од/л)	38,6±2,86	39,7±3,09	38,9±3,12
АсАТ, (Од/л)	38,7±3,1	46,3±3,25	41,6±3,28

Примітка: *** - $p < 0,001$; ** - $p < 0,01$; * - $p < 0,05$

Рівень загального білку в рідині нормальних фолікулів (табл. 2) склав $69,9 \pm 2,82$ г/л, в рідині з фолікулярною кістою $55,8 \pm 2,03$ і $57,4 \pm 2,09$ г/л з лютеїною кістою. При дослідженні рідини з нормальних фолікулів рівень глюкози становив $1,6 \pm 1,2$ ммоль/л, $1,37 \pm 0,18$ – з фолікулярної кісти, $2,28 \pm 0,13$ – з лютеїнової, а вміст альбумінів у рідині лютеїнової кісти дорівнював $30,7 \pm 1,34$ г/л, фолікулярної $33,3 \pm 1,47$, що відповідало їх рівню з рідини нормальних фолікулів – $30,6 \pm 1,79$. Рівень холестеролу у рідині фолікулярної кісти у 2,0 рази, а лютеїнової у 1,7 рази був менший ніж у рідині нормальних фолікулів ($0,56 \pm 0,07$ ммоль/л).

Вміст β -ліпопротеїдів у рідині фолікулярної кісти становив $11,0 \pm 0,77$ г/л, лютеїнової $6,7 \pm 1,0$, що у 1,6 рази і 2,6 рази відповідно менше, ніж у рідині нормальних фолікулів ($17,1 \pm 0,86$).

Вміст серомукоїдів у рідині нормальних фолікулів не виявлено, в той час як у рідині з фолікулярних і лютеїнових кіст цей показник дорівнював $0,98 \pm 0,02$ і $1,03 \pm 0,06$ ммоль/л відповідно.

У рідині як фолікулярної, так і лютеїнової кісти показник тимолової проби у 1,2 і 1,8 рази був більший, ніж в рідині нормальних фолікулів.

Зі збільшенням порожнини фолікула і перетворенням його в кісту вміст АлАТ в рідині фолікулярної кісти склав $21,0 \pm 1,48$ Од./л, а лютеїнової – $27,8 \pm 1,16$, що в 2,2 і 1,7 рази менше ніж у рідині нормальних фолікулів ($46,3 \pm 5,1$ Од./л). Показник АсАТ в рідині фолікулярної і лютеїнової кісти становив: $75,1 \pm 10,6$ і $57,9 \pm 6,01$ відповідно, що помітно поступалося показнику рідини з нормальних фолікулів – $132 \pm 23,57$. на нашу думку це пов'язано зі зменшенням кількості функціонально активних клітин і заміщенням сполучнотканинними елементами.

Диференційна біохімічна діагностика рідини фолікулярних і лютеїнових кіст яєчників у свиноматок ($M \pm m$; $n=10$)

Біохімічні показники	Рідина з фолікулярної кісти	Рідина з лютеїнової кісти	Рідина з нормального фолікула
Загальний білок, (г/л)	55,8±2,03 ***	57,4±2,09 **	69,9±2,82
Глюкоза, (ммоль/л)	1,37±0,18	2,28±0,13	1,6±1,2
Альбуміни, (г/л)	33,3±1,47	30,7±1,34	30,6±1,79
Холестерол, (ммоль/л)	0,28±0,09 *	0,33±0,03 **	0,56±0,07
β -ліпопротеїди, (г/л)	11,0±0,77	6,7±1,0 ***	17,1±0,86
Серомукоїди, (ммоль/л)	0,98±0,02	1,03±0,06	-
Тимолова проба, (од S-H)	0,84±0,06	1,23±0,1 ***	0,68±0,10
АлАТ, (Од/л)	21,0±1,48 ***	27,8±1,16 **	46,3±5,1
АсАТ, (Од/л)	75,1±10,6 *	57,9±6,01 **	132±23,57

Примітка: *** - $p < 0,001$; ** - $p < 0,01$; * - $p < 0,05$

Перспективи подальших досліджень. Планується розробка діагностичних і терапевтичних заходів щодо кістозних уражень яєчників свиноматок на основі отриманих результатів біохімічних та гормональних досліджень.

Висновки:

1. В рідині фолікулярної кісти вміст загального білку у 1,5 рази менше, ніж у сироватці крові, а в рідині лютеїнової – у 1,3 рази менше ($p < 0,001$), а холестеролу у 6,0 і 6,7 разів менше ($p < 0,001$) відповідно.
2. Вміст глюкози у сироватці крові з фолікулярними кістами у 1,7 рази ($p < 0,001$), а з лютеїновими у 1,1 рази більше, ніж в кістозній рідині.
3. В рідині фолікулярної і лютеїнової кісти вміст β -ліпопротеїдів у 1,2 ($p < 0,01$) і 3,5 разів ($p < 0,001$) менше, ніж у сироватці крові.
4. Вміст серомукоїдів (показника запального процесу) у кістозній рідині в 1,5 рази менше у порівнянні з сироваткою крові свиноматок.
5. Динаміка трансфераз була взаємопротилежною. Показник АлАТ в сироватці крові був вищим, а показник АсАТ – нижчим, ніж в рідині нормальних фолікулів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Пономаренко В.П. Вплив біостимуляторів на відтворну функцію свиноматок і кнурів / Пономаренко В.П., Харенко А.М., Харенко М.І. // Ветеринарна медицина України. – 1999. – №4. – С.26-27.
2. Рубцова Л.Ф. Клинико-морфологические изменения у коров при фолликулярных кистах яичников: Автореф. дис...канд. вет. наук: 16.00.07 - Ленинград, 1973. - 21 с.
3. Фізіологія та патологія розмноження свиней / Царенко О.М., Харенко М.І., Хомин С.П. [та ін.] – Суми, 2004. – 432 с.
4. Болезни свиноматок и хряков – производителей / Черкасова А.В., Данилко Л.М., Пономарева М.И., Гладун Н.П. – К.: Урожай, 1978. – С.116.
5. Мороз И.Г. Бесплодие свиней и его профилактика: Автореф. дисс... доктора вет. наук: 16.907. – Воронеж, 1970. – С. 38.

6. Передерий В.Г. Клиническая оценка биохимических показателей при заболеваниях внутренних органов / Передерий В.Г., Хмелевской Ю.В. – Киев «Здоровья», 1993. – 192 с.

УДК 581.92:615.322

ЛІКАРСЬКІ РОСЛИНИ У ВЕТЕРИНАРНІЙ МЕДИЦИНІ

Дахно Г.П., Дахно І.С.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Упродовж свого життя людина та тварини постійно перебувають в безпосередньому контакті з рослинами. Вони годують та лікують людей і тварин, одягають, утеплюють і прикрашають житло.

Аналіз основних досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання проблеми. Ще в далекі часи люди звернули увагу на те, що життєдіяльність рослин підпорядкована певним ритмам, які допомагали при заготівлі лікарської рослинної сировини.

В Стародавній Греції і в Римі люди знали про здатність рослин, особливо тих, які мають яскраві великі пелюстки квіткових кошиків, періодично розкриватися і закриватися упродовж доби. Тому, висаджували такі рослини на клумбах і по «біологічним годинникам» можна було визначити час доби. Природно, наскільки точно і правильно працював такий «біологічний годинник» залежало від багатьох факторів. Квітковий годинник показував час тільки в ясний сонячний день, а в дощову чи похмуру погоду квітки зазвичай не розкривалися взагалі, або розкривалися в інший час.

Карл Лінней, видатний шведський натураліст VIII століття, звернув увагу на періодичність при цвітінні рослин і розробив справжній «квітковий годинник». Такий годинник знаходився в м.Упсалі, в Швеції, приблизно на 60° північної широти і був предметом гордості жителів міста [5,7].

Метою нашої роботи було вивчити деяких представників флори України, які не тільки формують «біологічний годинник», а й мають цілющі властивості.

Матеріал і методи. Використовували метод спостережень та проводили аналіз літературних даних.

Результати досліджень. Кожна людина, особливо та, яка любить милуватися природою, коли тільки-но сходить сонце, звертала увагу як розкриваються червоні вогники маку, сонячні кошики кульбаби лікарської, осоту городнього. Трішки пізніше розплющують свої блакитні очі кошики цикорію, горять ніжно рожевим кольором кущі шипшини.

До шостої години ранку прокидаються ніжно-блакитні поля льону, біло-фіолетовим кольором манить берізка польова та картопляне поле, горять золотом при дорозі квіти нечуйвітру волохатенького, краплями червоного кольору розсипалася по лузі польова гвоздика.

О дев'ятій годині ранку, коли сонце заповнює своїми променями весь простір, розкривають свої ніжні пелюстки в лісі квасениця звичайна, на клумбах – помаранчеві квіти календули, на лугах – смолянка клейка і ранник вузлуватий, а на річках і ставках прокидається біла водяна лілія.

В полудень, ті квіти, які проснулися рано, починають закривати свої різнокольорові кошики. Після п'ятої години дня ховається під водою водяна лілія, зелене поле льону, а земля під рослинами вкривається блакитними пелюстками, які опадають, закриває кошики нечуйвітер волохатенький.

Майже до заходу сонця красуються квітами кущі шипшини, горобини та смолянка клейка. Починається вечір і відкриває свої великі білі квіти тютюн і любка дволиста, які своїм ароматом приваблюють комах, що опилують рослини. Нічна фіалка теж виділяє